

1 Timoteo

Den hiangi aregât keiŋe.

1 ¹O galane Timoteo nâmâ Paulo, Anutuŋe âi makmâ hâreniŋepgât Yesu Kristogât laugât Aposolo âi meman. Amâ Anutuŋe heŋgem nengumapŋe akto Yesu Kristoŋe dumnenŋân kilepgât nânŋaŋmâ manmaen yâk lâuwâ lâuwâ âi ire niŋiat. ²Timoteo nanne gâŋgât kulem ire kulemgogiŋdân. Anutu Ewenenŋe akto Kembunenŋe Yesu Kristo yâk yetŋe han kalem âlepŋe akgiŋmâ damunge akbela biwige sândugeâk. ³Nâ Makedonia hânân ariwerâm akmâ âmâ makgiŋân aregât hain akben. Amâ luâk bikŋande hutyeŋân kinmâ den aŋgâ siâ makyenŋiyi yâk makyenŋimenâ hepunbai. ⁴Yâk bem patŋe kâmotŋe kâmotŋe makmâ gam mali yâk yengât kotyeŋe makmâ maganŋi goanŋi akbiâ âmâ den gulip milip bunŋe bo are miawakto Anutu nânŋaŋmâ hoŋ bawa manmaen are gembo bâlimap. ⁵Gârâmâ Anutuŋe makmâ hârenenŋiep are hin akmaen. Han lâuwâ bo akmâ âmâ biwi kau kau akmâ Yesu nânŋaŋmâ manmâ pânŋân mem kepilâmaengât biwi konok akmaen. ⁶Dâ luâk bikŋande âmâ den are hâkânŋ akmâ yeŋaet den are makmâ mem maganŋi goanŋi akbiâ bunŋe bo miawakyeŋiep. ⁷Yâk hain akmâ hin makmai, “Nen Mosegât den kârikŋe are makyenŋienŋe nânŋâwai.” dâm âmâ wan me wan ire bunŋe dâmai den aregât keiŋe bo nânŋâm heŋgemgoyigât gulip makmâ manmai.

Den kârikŋe arekŋe dosanenŋe mem miawakmap.

⁸Gârâmâ nenâmâ den kârikŋe aregât hin nânŋâmaen. Den kârikŋande agak meme âlepŋe are mem miawakmap aregât den kârikŋe nânŋâenŋe ârândânŋ akmap. ⁹Den kârikŋe are luâk dosa bâlâk manmai yâk yengât bo. Anutuŋe âmâ den kârikŋe hingât kalep. Luâk Anutugât den hâkânŋ akmâ komai me Anutu hamiaŋmâ agak meme bâleŋe akmai me biwi heleŋ olop manmai me ewe memelupyenŋe hilip yengum bugâ yengumai. ¹⁰Me luâkdâ âmbendâ yengât pat hâremai me luâkŋeak egâliŋ bâleŋeâk akmâ bikŋe meyekmâ puligât kâmbu meyekmai me den hianŋimai me Kembugât kotŋe konmâ âmâ hianŋimân makmâ kârigemai. Me siâ me

siâ biknje den bunje gasa aganjmai yâk yengât âmâ Anutuje makto den kâriknje arekne bâleje yeje mem miawakyeŋgimap. ¹¹ Akto den bunje gasa aganjmai amâ den bunje are amâ Anutu manman âlepġât amboje yâkne den pagaleje olowâk niŋep arekne hain makmâ miawaktâp.

Yesuje Paulo dosaje hepunaŋmâ âi âlepje waŋep.

¹² Kâriknje niŋmâ mem kâriknje ketugunegep Kembu nenje Kristo Yesu yâk mepaimje meman. Yâkne nânġâniŋdo ârândâŋ akto tân nugum âi ire niŋep. ¹³ Gârâmâ nâ ulikjân Yesugât nânġâre gembo yâk makmâ gasa aganjmâ luâklupje gasa akyengire hanâk dâm nâ Kembugât keiŋe pâpkom manmâ bonânġanjmâ malângât han kalem akniŋmâ okot nânġâniŋmâ yai nuguep. ¹⁴ Yai nugum han kalemje nânġâlân lugumbo pikto Kristo Yesu nânġanjmâ okot âlep aganjbiangât kâriknje niŋep. ¹⁵ Den ire bunje akmâ sambelem ariâk. Arimbo ârândâŋ akbiâp. Yesu Kristo amâ nen bâleje akmâ hâkne hâkne akmaen nen heŋgem nenguwiapġât giep. Akto hâkne hâkne akmaen nengât âġâ âġâje amâ nâ ire. ¹⁶ Gârâmâ Yesu Kristoje yai nugum han kalem umatje niŋep, a yân bo. Nâ bâleje meme luâk yengât kautyeje nâ han kalem niŋdo luâk beirâ are ekmâ nânġâm amâ Yesu Kristo nânġanjmâ kepilâmbiâ manman kâriknje yeŋgiwiapġât hain akniŋep. ¹⁷ Manman kârikjaet Kembu humo bo mombiap akto bo ekmaen Anutu konok yâkgât kot pat egâlijaŋ pagaleje are yem âġâwiâp kârikje. A bundâk.

Timoteo âigât bugâ mem kâriknje akmâ manbiapġât magep.

¹⁸ Timoteo nanne ġâ hain akniŋmat ġânġât den umatje hin makmâ ġiŋân. ġâ den ire mem manmâ âmâ luâk bikjande ġâ wan akbiatġât den guguyi den arekne kâriknje ġiŋdo âigât bugâ mem kâriknje akmâ manben. ¹⁹ Hain akmâ manmâ Kristo nânġanjengât hainâk nânġanjmenâ han biwige kau kau akmâ tatġiŋmâ âġâwiâp. Dâ luâk bikjande han kau kau manman dâp are hamianġiġât Yesu nânġanjbiâ nânġâ nânġâ yeje tatyengiep are hulaŋ akto bâliyi. ²⁰ Yâk yengâlân ġâtje luâk siâ Himenaio akto siâ Alesande yâk lâuwâ are Hianġi Ambojande hâk hilâlâm yetkimbo Anutugât kotje hâkâŋ akmandat areġât agak meme are hepuleġât yâkgâlân katyelegân.

Yesugât kâmotlupjande ulilaŋbaigât den.

2 ¹ Galane, nâ den ire nânġâre umatje akmapġât makġiŋbe. Kâmotlupjande Anutu ulilaŋberâm âmâ hin akbei. Hokboâk hokboâk Anutugât nânġanjbiâ ârândâŋ akmapġât mepaimje membei. Akto luâk âmbâle hârok yâk Anutuje tânyenġuâkgât ulilaŋbei. ² Luâk kembu, kiap, gawaman hârok tânyenġuâkgât ulilaŋbei. Aregât luâk humomolupnennjande damun nenje akbiâ âmâ âlepje lumbe kakjân

manmâ Anutugât lau lokoenne biwinenne sândugembo luâk bikjande nângâ nengimbiâ âgâwiâp. ³Are amâ âlepne akbiap. Akto Anutu hejgem nengumap yâkne are nângâmbo ârândân akmap. ⁴Anutune amâ luâk hârokne den bunne nângâmbiâ hejgemgo yekbiapgât egâlianjmap. ⁵Anutu konok manmap. Akto Anutu akto luâk hut nenjân mendugu nenekbiapgât luâk konok kindâp, Yesu Kristo yâk luâk agep mannengiâp. ⁶Yâkne manmanje bo gangerâm amâ nen hârokgât sumbe nenje agep. Aregât patje amâ sopjân miawagep. ⁷Aregât Anutune nâ pat aregât keje makmâ miawakyejgiwiangât Aposologât âi nijep. Âi nijmâ Yuda luâk bo manmai den bunne nânganjbaigât makmâ hârenjep. Den are bo hianjim amâ bundâk maktân.

⁸Galane, hingât nângâre humo aktâp. Kepianje kepienne hânje hânje gasa bo aganjim amâ bâtyene mem agatmâ Anutu ulilanjei.

⁹Dâ âmbâi yengât hin maktân. Yâkne hâk peke egâlianje olop bo luguakmâ amâ yejaet nângâmbiâ gembo kângom manbei. Dâ kautyene dumutje kulem melem dondâ me donet me hâk peke pulije âgâne are bo mem manbai. ¹⁰Gârâmâ hin mem manbei. Âmbâle nen Kristogât kâmot manmaen dâmaine âi âlepne membiâ ârândân akbiâp. ¹¹Âmbâleje luâk yengât amuk yenjân manmâ kângom ondop katmâ nângâ nângâ âi membei. ¹²Âmbâle siâje Kristogât keje hekat yengiweraam akbiap arekne luâk ewangi yekmâ kinbiâp dâm aregât nângâre bo ârândân aktâp. Aregât hain bo akbiâp. Yâk yân kângom yonâk manbiâp. ¹³Amâ Anutune Adam amâ ulikjân mem miawagep. Dâ âmbenne Ewa amâ yâkgât haminjân mem miawagep. ¹⁴Akto Adamje Hianji Ambojaet den bo nângâep. Âmbenne amâ Hianji Ambojaet den nângâm Anutugât lau kondo lau koko are miawagep. ¹⁵Dâ âmbâle amâ Kristo nânganjmâ han kalem olop manmâ han kau kau manmâ yejaet nângâmbiâ gembo amâ nanañ membai amâ Anutune hejgemgo yekbiap.

Yesugât kâmot damunlupyejaet den.

3 ¹Luâk siâje nâ Kristogât kâmot damunyeje akbiangât âi membe dâwiap amâ are nângâenne ârândân akmap. ²Gârâmâ Kristogât kâmotgât damunnenje luâk are amâ hin akbiâp. Dosa bâlâk manmâ âmbâle konok olop manbiâp. Akto han biwine damunje akbiâp. Akto akmâ hilipko hilipko bâlâk âlepne manbiâp. Akto lombo togombiâ dowâk tânyenguiwâp. Akto luâk âmbâle Kristogât keje makyengimbo nângâmbiâ ârândân akbiâp. ³Waij tujne dondâ bo nembâp. Bugâ koko bo akmâ amâ lumbeje akto yeukne akbiâp. Akto kâmotlupje potalakjetgât bo makbiâp. Akto puli sikumgât bo makmâ tâgâi akbiâp. ⁴Ikinje ginbailupje damunyeje akto ârândân akbiâp. Akto nan baratlupje makmâ miwindiyekto lau lokom nânganjbiâ ârândân akbiâp. ⁵Dâ yâk ginbailupje ârândân bo damunyeje akbiap amâ yâkne gain gain akmâ

Anutugât kâmot damunyeŋe akbop? ⁶Akto siâŋe hinŋeâk Yesugâlân han biwi katmâ manbiapŋe amâ dâtŋe memegât âi bo membiâp. Gârâmâ dâtŋe meme âi membiap amâ âgâ âgâŋe akto Anutuŋe makmâ Hianŋi Amboŋe sârekoep hainâk aganbopgât. ⁷Dâ yâkŋe wan me wan mendo luâk âmbâle Anutugât kâmolân bo dewatiyi yâkŋe nânŋâmbiâ ârândân akbiâp. Yâkŋe makmâ sârekombiâ Hianŋi Amboŋande biwiŋe mem gâlikombo yâkgât hami komân âgâmba membomgât.

Biwigât âi meme luâk yeŋgât den.

⁸Bât tângo yâkŋe gai hainâk giriŋ hembali kâlâk manbiâp. Ele omai olop bo manbei. Waiŋ tu humoâk bo nembei. Puli sikumgât bo makmâ tâgâiakbei. ⁹Akto Kristogât keiŋe yoŋâk manmâ gaep are pânân mem han kau kauân makyenŋimbiâ miapŋân miawakbiâp. ¹⁰Gârâmâ ulikŋân mem dop koyekbiâ agak memeyeŋe ekbiâ huragumbo amâ âlepŋe bât tângogât âi membei. ¹¹Âmbenlupyene hainâgâk kânŋom manbei. Ele omai bo akbei. Han biwiyeŋe damunŋe akbiâ ârândân akbiâp. Akto wan me wan mem manbiâ amâ bunŋe miawakbiâp.

¹²Dâ bât tângo luâk arekŋe amâ âmbâi konok olop manbiandat. Nan baratluŋe ginbailuŋe damunyeŋe âlepŋe akto huraguwiâp. ¹³Amâ hingât. Bât tângo are âiŋe âlepŋe membiâ âlepŋe akto kin kin âlepŋe kin yeŋgiwiâp. Akto Yesu Kristo gâlân dewatim kinmâ âi mem heŋgemgowai.

Anutugât âi memenŋaet keiŋe.

¹⁴Nâ gânŋâlân dowâk togowerâm nânŋân gârâmâ hanâk den ire kulemgogindân. ¹⁵Siâ me siâŋe hiko nekto mandere kâlep akto Anutugât kâmot damun yeŋe akbiatgât keiŋe pâpkowâtgât yu kulengoân. Akto Anutu manman Amboŋe yâkgât kâmot amâ den bunŋe mem manmâ den bunŋaet tân akto keiŋe mandâi. ¹⁶Humogât keiŋe amâ nânŋâ nânŋâgât dop bo. Hin. Yâk luâk akmâ nengât hâk mem miawagep. Akto Heakŋande yâkgât keiŋe mem miawakto ârândân agep. Aŋeloŋe egi. Yuda luâk bo manmai yâk yeŋgâlân arim makyenŋienne nânŋâyi. Makyenŋienne hânŋe hânŋe luâk âmbâle manmaiŋe nânŋanŋi. Akto Anutuŋe yâk mendo pagaleŋân âgâm mandâp.

Hianŋi dengât keiŋe.

4 ¹Anutugât Heakŋande hin kârikŋeâk makmâ miawagep. Beirâ luâk bikŋande Kristogât keiŋe hepunmâ han gulipgât den sinduk baniarane makmai are nânŋâmbiâ humo akto watmâ lokowai. ²Lokom amâ hanyene hianŋim manbaigât kâlâpŋe oepgât hin dâm makyenŋimai. ³Âmbâi bo mem luâk sigan manmâ sot bikŋe bo nem aregât sapa meanŋim manbai. Sot are amâ luâk âmbâleŋe Kristo nânŋanŋmâ den bunŋe nânŋâmaenŋe mepaimŋe meanŋmâ nemaengât Anutuŋe kat

nengiep. ⁴Are amâ Anutuņe wan me wan liulep are amâ âlepņe dâmaen. Âlepņe dâm mepaimņe meañmâ bo hamiaņmâ panbaen. ⁵Amâ Anutuņe ketuguep hârok amâ Anutugât denņande miapņân miawak yekto Anutu mepaimņe mem meakmâ mandenņe ârândâņ akbiâp. ⁶Gâmâ Kristogât kâmot den are makyengim âmâ Yesu Kristogât hoņ manman luâk den loko loko olop manbiat. Akto Yesu nânğanmaengât den pat akto Kristogât keiņe nânğâm gaen. Arekņe han biwigaet tân akgiņdo manben. ⁷Dâ hânge den yânņe makbiâ Anutuņe nânğâmbo bo ârândâņ akmap are bo nânğayenğiwen. Amâ hâkâņe dâwen. Dâ Anutu nânğanmâ manbengât hangande owâiwen. ⁸Aregât hâk nenņe owâiâkgât âi meme arekņe bunņe bo tân nengumap. Dâ han biwi mem owâim Kambu nânğanmâ egâlian ağanmai amâ bunņe. Arekņe hânân iren manmaen akto manmâ himbimân manbaengât kârikņe nengiâk gât tân nengumap. ⁹Den are bunņe dondâ. Aregât luâk âmbâleņe are nânğâmbiâ humo agâkgât nânğân. ¹⁰Akto aregât bunņe memegât âi humo memaen. Amâ Anutu manmanņe yâkgât nânğanmâ mandenņe biwinnenņe owâiņe akmap. Yâkņe âmâ luâk âmbâle hânņe hânņe manmai yâk yenğât heņgemgoyekbiapgât mandâp. Akto nenņe nânğanmaen nen heņgemgo nenekmap. A Bundâk. ¹¹Yu maktân ire hârok makmâ hekatyenğiwen.

Timoteogât âi memenjaet den.

¹²Galane, gâ luâk sigan mandât aregât luâk bikņande gâņgât nânğâmbiâ bo gewiâp. Gârâmâ han kalem olop Kristo nânğanmâ den ârândâņâk makmâ agak meme salek han kau olop memenâ agak meme âlepņe nânğâm heņgemgowe. ¹³Nâ togowian aregât lâmgom manmâ âmâ Anutugât den kulemņe oyaņmenâ nânğâwei. Akto aregât keiņe makmâ potatmâ yenğim manben. ¹⁴Ulikņân dâtņe meme luâkņe bâtyeņe gâņgâlân katmâ gâ wan akbiatgât makmâ hâregiņi are gulip akbopgât damunņe akben. ¹⁵Gâ aregât nânğâm hanoko akmâ âige mem manmenâ bunņe miawakto ekbiâ ârândâņ akbiâp. ¹⁶Akto guge han biwige damunņe akmâ Kristogât keiņe makyengimat are ârândâņ târârâgâk damunņe kinben. Den are paņâk mem manben. Hain akbialân âmâ denge nânğâmai yâk akto guge hârok manman âlepņân togowai.

Âmbâi kambut yenğât den.

5 ¹Galane Timoteo, luâk sâmbâ siâņe wan me wan siâ mendo ârândâņ bo akto âmâ yeukņân magañmâ ewege ağanmat hainâk ağanmenâ agak meme âlepņeâk membriâp. Luâk sigan tân yenğuwērâm âmâ emige teuge akyengimat hainâk akyenğiwen. ²Akto âmbâi sâmbâ tân yenğuwērâm memege ağanmat hainâk akyenğiwen. Akto âmbâi sigan âkâ hainâk tâulupnerâm gugaet damun kinmâ luâk âmbâle dewunyenğân den siâ me siâ makyenğiwen.

³Akto âmbâi kambut ginbailupyene bo manmai are nângâ yengimenâ humo akto tânyenguwen. ⁴Dâ âmbâi kambut siâne âmâ nanje baratje bâgilupje manbai are bo tânyenguwen. Nan barat bâgilupjande âmâ Anutuje makmâ hâreyengiep den are lokom amâ luâk âmbâi sâmbâ damun yeje akbei. Hain akmâ umbuñan ewe meme yejande tânyenguyigât hâu kutigitbei. Are âmâ Anutuje nângâmbo ârândân akbiap. ⁵Dâ âmbâle kambut ikiyeâk manmâ Anutu nângañdo biwiñe owâiñe akto hândâk hilâm Anutu tân nuguâk dâm ulilanjmap. ⁶Dâ âmbâi kambut siâ hâkñe egâlianjmap âmâ hâkñe golâ mandâp dâ biwiñe emelâk moep. ⁷Den are makmâ kârigem makyengimenâ nângâm dosa bâlâk manbei. ⁸Gârâmâ siâne emi teu me meme ewe me ginbailupje bo tânyengumap arekñe Kristo nângañep are hâkân akmâ âmâ luâk bikñande Kristo bo nângañmai yâk yengât dosa ewangim akmap. ⁹Âmbâi kambut siâne hombañe 60 akto âmâ luâk konok olop malep hainareâk kepilâm kotje kulemgowen. ¹⁰Akto wan me wan miep aregât keñe miawagâkgât hin aikowen. Nanañ meyekmâ âlepñe damun yeje akmâ gaep me bo? Me lombo yâkgâlân togombiâ damun yeje agep me bo? Kristogât kâmot me umburuk manmai tân yejuep me bo? Me han kalem âi keñe keñe miep me bo? Keiyeñe hain ekmâ nângâm âmâ kotyeñe kulemgowen.

¹¹Dâ âmbâi kambut sigan amâ kotyeñe âmâ bo kulemgowen. Yâkñe makginbiâ borâwen. Hain are yâkñe manmâ âmâ Kristo nângâm hâkân agañmâ âmâ luâk memberâm akmai. ¹²Hain akmâ âmâ ulikñan den makmâ hâreyi are gulip kombiâ dosa yeje miawakbop. ¹³Akto areâk bo. Âmbâi kambut sigan âi bâlâk manmaigât gulip milip akmâ konam manmai. Konam akmâ emet hârok âgâm den kâmbu mem den bo makmakñe are makyengimai. ¹⁴Aregât nâ hin maktân. Gasa nenñande nengât makto gewaengât âmbâi kambut sigan yâkñe luâk mem nanañ damun yeje akmâ emet yeñan lângom tatbei. ¹⁵Dâ emelâk âmbâi kambut sigan bikñe âmâ Hiañgi Amboñaet dâp tâlim gulip agi.

¹⁶Akto Kristogât kâmotlupjande puli yân panbâigât kambut gupin bunje areâk tânyenguwaigât lâulupyene Yesu nângañmaiñe tâuyeñe kambut are tângowei.

Yesugât kâmot yengât damunlupyene yengât den.

¹⁷⁻¹⁸Anutugât kâmot damunlupyene yâk yengât hin makginjere nângâ. Anutugât denñande hin dâep, “Gângât bulimakaone senjo bunje tâlim hâkñe gagaiâkgât âi mendo âmâ gâñe bulimakaone sot nembop dâm lauje bo dâgâm gisapkowen.” Akto siâ hin, “Âi meñginjmap luâk arekñe âi hâuñe mendo âmâ ârândân akmap.” Aregât Kristogât kâmot yengât luâk kautlupyene âi mem manmâ Kristogât keñe makyengimbiâ âmâ hâuñe yengim nângâ yengimbiâ humo akbiap. ¹⁹Luâk konokñe damun siâ den âiân katberâmbo bo

nânganben. Luâk lâuwâ me âlâwuŋe makbiâ âmâ nângâm henngemgowen. ²⁰Dâ damunyeŋe bikŋande hanâk hanâk kautyeŋe orem bâleŋaet agak meme yeŋe gangerâm mem manbiâ âmâ Kristogât kâmot yâk yeŋgât dewunyeŋân makmâ miwindikmenâ bikŋande are ekmâ hamewakbai.

²¹Nâ Anutu akto Yesu Kristo yâk yetgât dewunyetŋân akto aŋelo bikŋe Anutuŋe potatyegep yâk yeŋgât dewunyeŋân hin makmâ hâregiŋdân. Den makgiŋdân ire yaiwâk damun akmenâ bo gewiâp. Hain akmâ guge hangaet luâk âmbâle siâ me siâ ewangiak gowangiak bo akyeŋgiwen.

²²Akto gâŋe Kristogât kâmot damunlupyene yâk yeŋgât âi yeŋe dowâk bo yeŋgim bâtge kautyeŋân bo katben. Hain akmenâ âmâ yâk yeŋgât dosaŋe gâŋgâlân âgâwopgât. Guge han biwige akto hâkge damun akmenâ kau kau yembiâp.

²³Gâ tepgân gigimapgât akto hâk hilâlâm manmatgât tuâk bo nemben. Waiŋ tu are getek nemben.

²⁴Luâk bikŋe yâk yeŋgât bâleŋe aregât keiŋe nângâm dowâk henngemgomaen. Dâ bikŋe âmâ yâk yeŋgât bâleŋe tigâk yemapgât beirâ miawakmap. ²⁵Aregât dop hainâk agak meme âlepŋande âmâ tekteŋân miawakmap. Dâ hain bo akmapgât tiwâk yem âgâwiapgât dop bo tatâp. Beirâ miawakmâ kinbiap.

Hoj manman yeŋgât den.

6 ¹Hoj bawa hârokŋe Anutugât kotŋe akto den pat âlepŋe bâliwopgât luâk kembulupyene yekmâ kâŋgoyeŋgiwei. ²Dâ luâk kembulupyene Kristo nânganŋi âmâ yâk yeŋgât hoŋ bawalupyeneŋande hin bo nângâwei, “Kembulupnenŋe Yesu nânganŋiâ dop nenŋe konok agep aregât lauyeŋe bo lokowaen.” hain bo nângâwei. Bo. Luâk kembulupnenŋe Kristogât nânganŋiâ han kalem akyeŋgimaengât hoŋ bawa âi owâiâk akyeŋgiŋne ârândânŋ akbiap. Hain dâwaigât gâ den are makmâ makyeŋgim mem kârikŋe ketugu yekben. ³Dâ luâk siâŋe den are makmâ hilipkom den aŋgâ makmâ Kembu nenŋe Yesu Kristo yâkgât pat âlep den hâkânŋ akmâ denŋande henngem nengumap are hamianŋmap yâkgât hin nângâwaen. ⁴Yâk âmâ ikiŋe nângâ nângâŋe mem agatmâ han gulip akmâ kâmotnenŋe potalakŋet dâm hâre hâregât den are egâliandŋo humo akmap. Akto den yânŋe maganŋi goanŋi akŋet dâm egâliandŋo. Hain arekŋe egâliandŋo bâleŋe miawakmap. Akto luâk âmbâle bikŋande den are nângâm potalakmâ galagât hogo hogo hâk yeŋe tunmâ nângâ aŋgimbiâ gemap. ⁵Akto gai luâk bikŋande han nângâ nângâ yeŋe bâleŋe higenŋe akto den bunŋe bâlâk manmâ nen Anutugât lau lokom mandenŋe puli sikum miawak nengiwiap dâm bembegât pat nângâmbiâ humo akto gulip manmai.

Hângât puli sikumgât den.

⁶Akto puli sikumgât hin makbe. Anutugât nângâenŋe humo akto laueŋe lokomaen âmâ bundâk hâk tângo peninengimbo horat korat bâlâk mem

maniâm. ⁷Amâ hingât. Memelupnenjande menenegiân âmâ hâk hololok miawagion. Akto manmâ mombaenân âmâ hainâk hâk hololok Humogâlân ariwaen. ⁸Aregât sot akto hâk pekenenje ârândân tatnengimbo nângâenje ârândân akto maniâm. ⁹Dâ bikjande puli sikum humo mem mannerâm manbai yâkne egâlian bâlejaet lâm kâli kâliân gembîa ewuyekbiap. Ewuyekto siâ me siâ yânjaet keije egâlian bâleje nângâmbîa arekne katipyengum mem bâliyekbiap. ¹⁰Puli sikumgât egâlian gogâlian arekne bâleje hârokgât tânje miawakmap. Aregât luâk bikjande puli sikumgât egâlianbiâ humo akto Kristogât den pat hâkân akmâ hepunmâ puli memberâm akmâ manbiâ âmâ hâk hilâlâm humoje penâyengimap. ¹¹Dâ gâmâ Anutugât luâk manmat aregât siâ me siâ hainare hamianben. Manman âlepne egâlianmâ Anutugât lau lokom Kristo nânganmâ han kalem kârikne olop manman akberâm aregât kârikne akben. ¹²Akto Kristogât keije miawagâkgât bugâgât âi kârikne mem manben. Akto ulikjân Kristogât kâmotlupjande makmâ hâreginjîa nângâm luâk âmbâle dewunyejân magen den are lokom manman kârikne pañâk memben. ¹³Anutuje siâ me siâ manman golâ yengimap yâkgât metenân akto Yesu Kristo kiap Pilatogâlân den kârikne bunje magep yâkgât metenân makmâ kârigeginjân. ¹⁴Hin. Den kârikne lokom manmenâ bikjande gekmâ gângât makbiâ gewopgât kârikneâk kinmenâ Kembunenje Yesu Kristo togowiâp. ¹⁵Aregât sopne Anutu pagaleje Amboje akto Kârikne Ambojande makto miawakbiâp. Yâk âmâ luâk kembu yâk yengât Kembu humo. Akto agat agatje yâk yengât kautyeje humo. ¹⁶Yâk ikinjak ulikjân bak manmâ gaep akto momo bâlâk manmap. Akto pagaleje humo nen bo arimaenân ain manmap. Yâk luâk siâje bo egep. Akto ekbaengât dâp bo tatâp. Yâk luâk hârokne kotje konmâ mem agatmâ denje lokombîa yâkgât kot pat sambelem arimbo damunnenje akmâ âgâwiâp. A bundâk.

Luâk puli sikumdâ yengât den.

¹⁷Luâk hângât puli sikum humo umalâk yeyengimap yâk makyengimenâ hâkyeje bo mem agatmâ siâ me siâ bâliwiap aregât nângâm imâ tân nengumbo manman nenje miawak nengiwiap dâm bo nângâwei. Dâ Anutuje unsambe humo nengimbo heroje maroje manmaen yâkgâlân nânganjîa biwiyenje humo akbiapgât makyengiwen. ¹⁸Akto luâk sikumdâ hin makyengiwen. Han kalem akmâ agak meme âlepne mem siâ me siâ hâu bâlâkgât yengiwei. ¹⁹Hain akmâ âmâ manman kârikne siân miawak yengiwiapgât keije katmâ manbei. Katmâ manmâ âmâ beirâ manman bunje membai.

Pauloje Timoteo mem kârikne ketuguep.

²⁰O galane Timoteo, gâ Kristogât keije makgijon aregât pat damun akmâ mem manben. Akto luâk siâje Anutugât pat hâkân akmâ nângâ

nângâgât den heŋgemgone dâm magaŋgi goaŋgi akmâ hilip kombiâ bunŋe bo miawakto den are hâkâŋe dâwen. ²¹Luâk hainare akmaiŋe âmâ Kristogât keiŋe nângâwerâm ewum hâuŋgomai. Anutugât han kalemŋe yeŋgâlân yembiâp.